

II.

**Závěrečné vyhodnocení programu
„Informace – základ výzkumu“(LR)
(2013-2017)**

(Praha, 30. června 2018)

Obsah:

1. Obecné informace o programu a jeho legislativní rámec	3
1.1 Schválené cíle programu LR.....	4
1.2 Předmět a vymezení oblastí podpory	4
1.3 Uživatelé výsledků	4
1.4 Doba trvání programu LR	5
1.5 Podpora, její forma, výše a způsob poskytování.....	5
1.6 Očekávané výsledky projektů a způsob jejich vykazování.....	5
1.7 Zvolený způsob kvantifikace očekávaných výsledků – ukazatelé na úrovni projektů.....	6
1.8 Očekávané přínosy programu LR.....	7
2. Kontrola průběhu řešení a výsledků projektů programu LR	7
3. Odborný poradní orgán poskytovatele	8
4. Dosažené výsledky programu LR.....	9
4.1 Splnění cílů programu.....	11
4.2 Plnění povinných ukazatelů v jednotlivých projektech.....	13
5. Vliv na plnění priorit orientovaného VaVal na plnění cílů	18
6. Lidské zdroje v programu	18
7. Příjemci podpory	19
8. Využití výsledků programu	22
9. Uživatelé výsledků programu.....	22
10. Čerpání prostředků a efektivita jejich využití	23
11. Přínosy a dopady	24
11.1 Přínosy a dopady na příjemce.....	24
11.2 Přínosy a dopady na uživatele výsledků a další subjekty	24
11.3 Ekonomická analýza dopadů	26
11.4 Širší celospolečenské dopady	26
12. Poděkování.....	27
Příloha 1:	Přehled informačních zdrojů v programu LR
Příloha 2:	Seznam uživatelů EIZ v programu LR
Příloha 3:	Publikační aktivity českých autorů ve zpřístupněných EIZ

1. Obecné informace o programu a jeho legislativní rámec

Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy byl v letech 2013-2017 realizován program výzkumu, experimentálního vývoje a inovací podle § 2 odst. 2 písm. h) zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje), ve znění tehdejších předpisů, (dále jen „zák. č. 130/2002 Sb.“) s názvem „Informace – základ výzkumu“ (dále jen „program LR“).

Program LR byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 30. května 2012 č. 389. Jeho úplné znění je k dispozici na internetové adrese <http://www.msmt.cz/vyzkum/program-informace-zaklad-vyzkumu>. Současně je jedním z opatření implementujícím usnesení vlády ČR ze dne 11. ledna 2012 č. 28, o Koncepti rozvoje knihoven v České republice na léta 2011 až 2015 včetně internetizace knihoven, a usnesení vlády ČR ze dne 23. listopadu 2016 č. 1032, o Koncepti rozvoje knihoven v ČR na léta 2017 až 2020, kterými bylo Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy uloženo plnění konkrétních dílčích cílů v oblasti informační infrastruktury a informačního zabezpečení akademické veřejnosti elektronickými informačními zdroji.

V roce 2013 byla vyhlášena jediná veřejná soutěž ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích (dále jen „veřejná soutěž“) programu LR podle § 17 a násl. zák. č. 130/2002 Sb. a podle ostatních souvisejících právních předpisů. Celkem se do soutěže přihlásilo 12 uchazečů s 12 návrhy projektů, jejichž finanční požadavky činily celkem 1 253 330 tis. Kč. V soutěži nakonec uspělo a bylo podpořeno celkem 9 konsorciálních projektů s finanční podporou ve výši 1 017 120 tis. Kč. Podrobnosti jsou zveřejněny v informačním systému výzkumu a vývoje (IS VaVal) na internetové adrese <https://www.rvvi.cz/ves?s=detail&n=0&h=SMSM2013LR1>.

Účelová podpora na podporu vybraných programových projektů byla poskytnuta podle § 3 odst. 2 písm. b), § 4 odst. 1 písm. b), § 7 odst. 2 a 4 zák. č. 130/2002 Sb. a nezakládala veřejnou podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU.

Program LR **primárně neměl výzkumný charakter**, ale byl zaměřen na budování a podporu **informační infrastruktury výzkumu, experimentálního vývoje a inovací** v souladu s § 2 odst. 2 písm. e) bodem 1. zák. č. 130/2002 Sb. ve znění zák. č. 49/2013 Sb., tj. na průřezovou oblast výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (dále též „VaVal“). Program LR nebyl členěn na podprogramy.

Předmětem podpory byly konkrétní informační služby pro výzkum, vývoj a inovace a související podpůrná činnost výzkumu, vývoje a inovací zajišťující dlouhodobé zpřístupňování základních elektronických informačních zdrojů (dále jen „EIZ“) nezbytných pro výzkum výzkumným organizacím v ČR, a to prostřednictvím rychle se rozvíjející informační infrastruktury výzkumu. Podpořeny byly pouze formy účelného zpřístupňování EIZ ve zvýhodněných celostátních nebo národních multilicencích a hromadných oborových licencích. V projektech mohlo být podpořeno i zavedení uživatelsky přívětivějších nástrojů a služeb pro zpřístupňování podpořených EIZ, prováděné samotným příjemcem podpory.

Povinná, nejméně 25% finanční spoluúčast uchazeče byla zárukou optimalizace nákupů a efektivního využívání pořizovaných EIZ a služeb a současně se stala významným motivačním prvkem.

Projekty neměly ekonomický charakter a podmínkou byla realizace pouze v rámci jeho nehmotných činností. Vytvořené výsledky VaVal, musely být zveřejněny nejpozději do 1 kalendářního roku od ukončení projektu a poskytnuty k využití všem zájemcům za stejných, nediskriminujících podmínek. Na základě požadavku Evropské komise z prenotifikačního řízení musel současně každý příjemce podpory zajistit, že podpora poskytnutá v rámci projektu programu LR bude použita výhradně na získávání plných licencí a zpřístupňování EIZ pouze oprávněným uživatelům dle příslušných licenčních smluv uzavřených s producenty EIZ a podmínek tohoto programu a že takto získané EIZ budou využívány výhradně pro základní výzkum¹ nebo k hodnocení výsledků VaVal pouze v rámci nehmotných činností příjemce podpory a jednotlivých uživatelů EIZ. Splnění těchto podmínek a povinnosti zpřístupnit podpořené EIZ a související informační služby i ostatním uživatelům za stejných podmínek zajistilo, že nebyly narušovány podmínky volného trhu a současně bylo zajištěno plošné a efektivní využití pořízených EIZ a na ně přímo navazujících nezbytných informačních služeb pro výzkum.

¹⁾ Pojem „základní výzkum“ byl zde chápán ve smyslu definice uvedené v čl. 2.2 písm. e) Rámce Společenství pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (2006/C 323/01) platného od 1. 1. 2007 do 30. 6. 2014.

1.1 Schválené cíle programu LR

Obecný cíl: Rozvoj informační infrastruktury a infrastrukturních služeb výzkumu – „Informace jako základní stavební kámen, bez něhož nelze stavět“, tj. vytvářet nové výsledky ve VaVal.

Dílčí cíle programu LR:

1. zpřístupnění základních EIZ výzkumným organizacím v ČR,
2. výzkum, vývoj a podpora implementace uživatelsky přívětivých nástrojů a služeb pro zpřístupňování EIZ podpořených z programu LR.

1.2 Předmět a vymezení oblastí podpory

Zásadní a nutnou podmínkou pro informační infrastrukturu výzkumu a naplňování výše uvedených cílů programu LR bylo zajištění kontinuity pro konsorciální licence a multilicence velkoplošných EIZ, jejich aktualizace a zajišťování optimalizovaného provozu včetně zajištění dostatečné informovanosti a proškolení uživatelů. Proto v rámci programu LR byly podporovány jen projekty, jejichž předmětem bylo:

- a) zpřístupňování a pořizování primárních a sekundárních multioborových EIZ,
- b) zpřístupňování a pořizování primárních a sekundárních oborových EIZ celostátního významu nebo zpřístupňování celostátních licencí a multilicencí pro jejich dlouhodobé sdílení, společné a ekonomicky efektivní využívání nebo veřejné zpřístupnění,
- c) zajištění integrovaného přístupu do citačních databází používaných pro hodnocení výsledků VaVal v ČR a pro mezinárodní srovnávání národní úrovně, včetně zabezpečení podpůrných hodnotících nástrojů z těchto databází vycházejících.

Doplňkově v přímé návaznosti na oblasti podpory uvedené výše v bodech a) až c) bylo možné v rámci konkrétního projektu systémově podpořit implementaci a rozvoj nástrojů a služeb pro uživatelsky přívětivé a efektivní zpřístupňování a využívání EIZ. Při pořizování EIZ z prostředků programu LR bylo nezbytné zajistit pro uživatele možnost vzdáleného přístupu. Preferována byla federativní autentizace na bázi Shibbolethu. Dále bylo třeba zajistit pravidelné poskytování a zveřejňování statistik o využívání EIZ jednotlivými uživateli podle standardu COUNTER (nebo obdobných) a zajistit, aby obsah jednotlivých záznamů EIZ (tj. metadata a plné texty v rozsahu příslušného EIZ) byl také zpřístupněn ve vyhledávacích rozhraních jednotlivých uživatelů. Přitom konkrétní podoba zpřístupnění záměrně nebyla omezována a vycházelo se z možností producentů, preferováno však bylo přispívání do centrálních indexů databází knihoven, popř. s podporou standardů Z39.50, SRU, OAI-PMH nebo poskytnutím přístupu k API vyhledávacího rozhraní EIZ.

1.3 Uživatelé výsledků

Okruh uživatelů výsledků projektů programu LR, tj. uživatelů z programu LR podpořených EIZ, byl krom výše uvedeného omezen na subjekty z neziskové, zejména z akademické sféry, jako jsou výzkumné organizace² nebo specializované, odborné a vědecké knihovny, jejichž hlavní činností je poskytování knihovnických služeb podle zvláštního právního předpisu³, a dále na odbornou veřejnost – fyzické osoby, tj. akademické pracovníky a studenty všech typů vysokých škol a výzkumné pracovníky výzkumných organizací², splňující všechny licenční podmínky zpřístupňovaných EIZ. Za dodržování podmínek programu LR a licenčních podmínek zpřístupňovaných EIZ ze strany uživatelů výsledků odpovídá příjemce podpory.

Právnícké osoby v roli uživatele výsledků projektů programu LR, tj. subjekty bez přímé finanční spoluúčasti na čerpání podpory z programu LR, nebyly ve smyslu § 2 odst. 2 písm. j) zák. č. 130/2002 Sb. v programu LR dalšími účastníky projektu.

²⁾ Pojem „výzkumná organizace“ je zde chápán ve smyslu tehdy plané definice dle § 2 odst. 2 písm. d) zák. č. 130/2002 Sb. ve znění zák. č. 49/2013 Sb.

³⁾ Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

1.4 Doba trvání programu LR

Program LR je schválen na léta 2013-2017 pro víceleté projekty. Řešení projektů, přesněji věcné plnění cílů projektu bylo ukončeno k 30. 9. 2017. Čerpání finančních prostředků a ukončení projektu bylo datováno 30. 11. 2017. K tomuto datu musela být provedena i finanční závěrka projektu a projekt zhodnocen v oponentním řízení. Vyhodnocení programu LR proběhlo po zhodnocení všech podpořených projektů za aktivní účasti expertů, členů odborného poradního orgánu poskytovatele nezávislých na příjemcích podpory a projektech v I. polovině r. 2018.

Program LR byl časově souběžný a proto systematicky komplementární s výzvou 4.3 Operačního programu „Výzkum a vývoj pro inovace“ (dále jen „OP VaVpl“). Poskytovatel proto koordinoval a vzájemně v rámci svých útvarů kontroloval čerpání národních a evropských finančních zdrojů a od počátku eliminovat možnosti dvojího financování stejného EIZ stejnému subjektu.

V letech 2013 až 2017, tj. po dobu poskytování podpory z OP VaVpl a části období udržitelnosti OP VaVpl projektů, byla z programu LR možná podpora pouze těch EIZ a jejich mimopražských uživatelů, na které nebyla přiznána a čerpána podpora v rámci OP VaVpl. Účast ve veřejné soutěži programu LR v roce 2012 včetně čerpání podpory v následujících letech byla omezena právě v rozsahu synergií s předmětem podpory programu LR a výzvy 4.3 v prioritní ose 3 OP VaVpl. U každého projektu bylo též přezkoumáno zachování motivačního účinku. Podpořené organizace z regionů dopadu OP VaVpl mohly program LR, resp. licenčních výhod jednotlivých projektů programu LR, využít pouze jako uživatelé výsledků projektů programu LR, a to jen takovým způsobem, kdy nedojde z jejich strany k dvojímu čerpání přímých i nepřímých benefitů (zejména ekonomické povahy) při současném dodržení všech podmínek programu LR. V případě uplatnění předplatného se omezení vztahovalo na celé předplácené období.

1.5 Podpora, její forma, výše a způsob poskytování

Podpora byla poskytována úspěšným uchazečům na základě výsledků veřejné soutěže ve VaVal formou dotace podle zák. č. 130/2002 Sb.

Intenzita podpory byla stanovena jako procento z celkových uznaných nákladů projektu. Její maximální hodnota **nesměla za celou dobu řešení projektu překročit hranici 75 % z celkových uznaných nákladů projektu**⁴. Maximální výše podpory se na jeden projekt a jednoho uchazeče v souhrnu za celou dobu řešení projektu byla omezena na částku 580 mil. Kč⁵.

Intenzitu podpory a její výši u jednotlivých projektů stanovil poskytovatel na základě výsledků hodnocení návrhů projektů ve veřejné soutěži. Poskytovatel však měl smluvně vázanou možnost přiznanou výši podpory v průběhu řešení projektů snížit, popř. i odebrat v případě zjištění v průběžném hodnocení projektů prováděného v souladu se zák. č. 130/2002 Sb., že dílčí cíle projektu nejsou plněny v souladu se schváleným harmonogramem řešení projektu a není na úrovni projektu průběžně dosahováno plánovaných hodnot jednotlivých ukazatelů. Takový případ ale nenastal.

1.6 Očekávané výsledky projektů a způsob jejich vykazování

Očekávané výsledky a přínosy jednotlivých projektů programu LR musely být reálně dosažitelné pouze aktivitami popsány v návrhu projektu a v podmínkách, které předložený návrh projektu popisoval. Očekávané výsledky projektů musely být vždy měřitelné a hodnotitelné. Za tímto účelem uchazeč musel ve svém návrhu projektu volit konkrétní ukazatele pro sledování plnění jím stanovených dílčích cílů projektu, a stanovit jejich minimální cílovou hodnotu. Tyto uchazečem nastavené hodnoty byly předmětem hodnocení návrhu projektu i měřítkem hodnocení úspěšnosti realizace projektu a plnění jeho cílů v průběhu řešení.

Uchazeč si v návrhu projektu mohl zvolit a identifikovat i další ukazatele pro vyhodnocování úspěšnosti svého projektu a plnění jeho cílů, a to v souladu s tehdy uplatňovanou Metodikou hodnocení výsledků výzkumných

⁴) V případě zpřístupňování EIZ konsorciálním způsobem, kdy z podpory přidělené příjemci v rámci projektu LR mají prospěch další subjekty, tj. další uživatelé EIZ, nesmí míra jejich benefitu (včetně nepřímého) překročit hranici maximální povolené výše podpory stanovené v zadávací dokumentaci.

⁵) Stanovený limit respektuje evropské legislativní předpisy a odpovídá ekvivalentu 20 mil. EUR vypočtenému ke dni schválení programu LR vládou ČR.

organizací a hodnocení výsledků ukončených programů (platné pro léta 2010 a 2011 a rok 2012), která byla schválena usnesením vlády ČR ze dne 13. června 2012 č. 411 (dále jen „Metodika“).

Z věcného pohledu byl očekávaným výsledkem každého projektu **vybraný optimální způsob a rozsah zajištění kvalitního přístupu českých výzkumníků ke konkrétním národním nebo světovým EIZ**, které jsou pro VaVal v ČR klíčové. Rozsah, typ a počet zpřístupněných EIZ, počet získaných licencí a uplatněných přístupů pro jednotlivé EIZ se lišil dle potřeb jednotlivých vědních oborů a musel vycházet z výsledků aktuálně provedené analýzy potřeb potenciálních uživatelů EIZ.

1.7 Zvolený způsob kvantifikace očekávaných výsledků – ukazatelé na úrovni projektů

- a) Počet zpřístupněných EIZ a jejich kolekcí, v členění na multioborové a oborové EIZ, resp. počet pořízených licencí a přístupů, popř. nakoupených titulů - **povinný indikátor**;
- b) počet skutečných uživatelů EIZ - akademických pracovníků nebo výzkumných pracovníků, kteří využili podpořené EIZ, v poměru k počtu všech pracovníků ve výzkumu v ČR (dle oficiálně zveřejněného údaje ČSÚ pro daný kalendářní rok) – **povinný indikátor**;
- c) počet realizovaných přístupů a výpůjček plných textů v přepočtu na jednoho uživatele dle standardizovaných statistik – **povinný indikátor**;
- d) počet skutečných uživatelů EIZ – studentů doktorských nebo magisterských studijních programů, kteří využili podpořené EIZ, v poměru k počtu všech studentů doktorských nebo magisterských studijních programů dané vysoké školy zapsaných pro daný kalendářní rok (u oborově specializovaných EIZ lze uvádět oborové rozlišení) – **nepovinný indikátor**;
- e) změna/nárůst (sledování vývoje) v počtech publikovaných výsledků VaVal českých autorů-uživatelů zpřístupněných EIZ ročně (v daném oboru, popř. v dané uživatelské organizaci) – **nepovinný indikátor**, který se uplatňuje jen v případě citačních a publikačních databází – **nepovinný indikátor**;
- f) změna/nárůst citovanosti českých autorů – **nepovinný indikátor**, který se uplatňuje jen v případě citačních databází – **nepovinný indikátor**;
- g) míra využití pořízených EIZ konečnými uživateli v % (ročně - dle použitých statistik za uživatele, resp. za titul) – **nepovinný indikátor**;
- h) rozsah oborového pokrytí EIZ v důsledku realizace konkrétního projektu, okruh uživatelů a jeho rozsah ve vztahu k národním potřebám a prioritám ČR ve VaVal – **nepovinný indikátor**.

Povinností každého příjemce podpory bylo pravidelné vyhodnocování využití zpřístupňovaných EIZ na základě nezávislých a standardizovaných statistik. Pro vyhodnocení statistik tam, kde je to možné, byl **povinně** vyžadován jako standard systém COUNTER vzhledem k možnostem jeho uplatnění a jeho všeobecnému rozšíření (příjemcem si musel splnění tohoto požadavku zajistit u dodavatelů statistických dat, tj. producentů EIZ).

V závislosti na frekvenci využívání EIZ a následných optimalizačních opatřeních se měnil počet jejich uživatelů v průběhu řešení projektů. Počet uživatelů byl průběžně sledován a na úrovni jednotlivých projektů statisticky vyhodnocován, případně podle potřeb optimalizován. Výsledky statistických analýz včetně seznamů zpřístupňovaných EIZ byly příjemci podpory povinně ročně zveřejňovány současně s anotací realizovaných projektů a jejich výsledků jak na internetových stránkách projektů jednotlivých příjemců, tak v centralizovaném Registru akvizice EIZ (<http://raeiz.techlib.cz/eiz/>), který provozuje Národní technická knihovna.

Informace o projektech a jejich výsledcích byly současně řádně evidovány v IS VaVal spravovaném Radou pro výzkum, vývoj a inovace.

Pravidelná průběžná kontrola využívání EIZ pořízených z programu LR založená na objektivním statistickém sledování a vyhodnocování přístupů nezávisle na příjemci podpory pod „dohledem“ odborné veřejnosti

umožnila zajistit, aby míra využívání těchto EIZ neklesla pod 60 % ročně⁶ a současně optimalizaci nákupů při akvizičních řízeních, které byly předpokladem pro vysokou efektivitu využití vkládaných finančních prostředků.

1.8 Očekávané přínosy programu LR

Přínosy programu LR měly jak věcný, tak ekonomický aspekt a lze je charakterizovat ve třech rovinách:

- I. Zachování kontinuity, dostatečného rozsahu, oborového pokrytí a aktualizace přístupů k nejnovějším poznatkům VaVal ve světě prostřednictvím EIZ, což je nezbytné pro informační zabezpečení výzkumu v ČR, včetně implementace nových technologií a služeb.
- II. Racionální, efektivní a hospodárné využívání EIZ založené na koordinaci nákupů licencí a multilicencí, společném sdílení specializovaných EIZ, vytváření a sdílení informačních metazdrojů, propojování informačních portálů do integrovaného systému pro efektivní vyhledávání vědeckých informací
- III. Zabezpečení přístupu do stěžejních databází zajišťujících informace pro nezbytné hodnocení a porovnávání výsledků a výkonnosti jednotlivých vědeckých pracovišť za účelem evaluace produktivity výzkumné práce v ČR a nezbytného porovnání výsledků a úrovně výzkumu a vývoje v ČR se světem.

2. Kontrola průběhu řešení a výsledků projektů programu LR

Výsledky a plnění cílů projektů finančně podpořených v rámci programu LR byly průběžně pravidelně kontrolovány a vyhodnocovány ve spolupráci s odborným poradním orgánem poskytovatele, a to na základě výše stanoveného souboru indikátorů.

Roční vyhodnocení a kontrola plnění stanovených cílů probíhala v souladu se zákonnými předpisy, zejména § 13 zák. č. 130/2002 Sb., a podle pokynů poskytovatele nejprve na úrovni jednotlivých projektů.

Kontrola podpořených projektů probíhala ve dvou stupních. Průběžná hodnocení podpořených projektů byla zahajována vždy po ukončení každého kalendářního roku jejich řešení a probíhala ve stupni I - monitoring. Hodnocení zahrnovalo vždy plnění cílů projektu na základě stanovených indikátorů s ohledem na cíle programu LR a splnění dalších podmínek podle § 13 zák. č. 130/2002 Sb. Příjemce k tomuto účelu předkládal průběžnou zprávu o řešení projektu, včetně statistik využití pořízených EIZ. V posledním roce řešení projektu se předkládala závěrečná zpráva, která byla podkladem pro závěrečné vyhodnocení projektu.

Ve stupni I - monitoring se prováděly kontroly souladu prací na projektu s plánovaným harmonogramem, kontroly dosažených dílčích výsledků, dodržování výše vkladů příjemců, souladu způsobu využití prostředků s plánovaným rozpočtem projektu na základě průběžné zprávy předložené příjemcem podpory a dalších veřejně zpřístupněných dat v Registru akvizice EIZ.

Ve stupni II – evaluace, kterému vždy předcházela předchozí stupeň, probíhalo hloubkové vyhodnocení řešeného projektu na místě v kontrolním dnu nebo v oponentním řízení ve spolupráci s experty, členy odborného poradního orgánu poskytovatele a v případě závěrečného hodnocení i za účasti nezávislých oponentů. Při tomto hodnocení byly podrobně kontrolovány dosažené výsledky ve VaVal, hodnocena jejich kvalita ve srovnání se zahraničím, kontrolován průběh plnění stanovených indikátorů projektu, soulad uskutečněných aktivit se schváleným harmonogramem prací, soulad využití prostředků s plánovaným rozpočtem, význam pořízovaných a zpřístupňovaných EIZ pro informační zabezpečení výzkumu v ČR a efektivita jejich využití, důsledky a kvalita použité akviziční strategie, optimalizace přístupů k EIZ a jejich nákupů a další skutečnosti podle schváleného projektu.

⁶⁾ V případě omezených licenčních přístupů se porovnává počet uskutečněných přístupů s počtem nakoupených přístupů; v případě neomezeného přístupu se porovnává počet skutečných přístupů k celkovému počtu registrovaných uživatelů (zaměstnanci - akademičtí pracovníci + zapsaní studenti); v případě úzce oborově zaměřených EIZ se zohledňuje oborové zastoupení uživatelů (např. u VŠ lze akceptovat přepočtení registrovaných uživatelů na úrovni jednotlivých oborově zaměřených fakult). U tohoto indikátoru je příjemce podpory povinen vždy podrobně popsat použitou metodiku.

První hodnocení ve II. stupni proběhlo v souladu se zák. č. 130/2002 Sb. po uplynutí prvních 24 měsíců ode dne zahájení řešení projektu a bylo s kontrolou na místě v kontrolním dnu. Druhé proběhlo po ukončení řešení pětiletých projektů a bylo spojeno s odbornými oponenturami.

Vzhledem k existenci časově souběžného, výše zmíněného opatření v operačním programu (výzvy 4.3 OP VaVpl) a opatření MK ČR, která podporují stejný typ příjemců, probíhala též kontrola komplementarit a vyhodnocování rizik případných duplicit. Tento typ kontroly byl prováděn nejen průběžně každý rok řešení, ale také ex-post po ukončení řešení projektů v únoru až dubnu 2018 zástupcem MK ČR.

V případě souběžných dotačních opatření MK ČR byl předmět podpory zcela odlišný a nebyly nalezeny žádné duplicity. Toto riziko eliminuje i fakt, že v opatřeních MK ČR nejsou podporovány žádné licencované elektronické informační zdroje ani konsorciální přístupy k nim; předmětem podpory je zde pouze vlastní vybavení knihoven jako takových.

V případě OP VaVpl projektů bylo riziko duplicit zcela eliminováno křížovou kontrolou jednotlivých položek nákladů obou typů projektu ještě před jejich uznáním poskytovatelem, kterou každoročně po celou dobu souběhu prováděly v součinnosti věcně odpovědné útvary poskytovatele.

Při prováděných kontrolách se jednoznačně potvrdilo, že žádné duplicity ve financování EIZ nenastaly a oborové i regionální komplementarity byly důsledně dodržovány po celou dobu řešení projektů. (Výsledek kontroly byl zpracován do příslušného protokolu.)

3. Odborný poradní orgán poskytovatele

Členové odborného poradního orgánu poskytovatele byli jmenováni náměstkem ministra pro řízení sekce vysokých škol a výzkumu na základě nominací resortů a akademické sféry. Seznam členů je uveden v následující tabulce.

Seznam členů odborného poradního orgánu poskytovatele programu LR						
jméno	zaměstnavatel	sídlo zaměstnavatele, region	navržen (preference)	zastupuje	oborové zastoupení uživatelů	poznámka
Ing. Aleš Brožek	Severočeská vědecká knihovna v Ústí n.L.	Ústí nad Labem	ÚKR, SKIP	uživatelé regionálních vědeckých knihoven, knihovní a informační pracovníky	multioborové	v době jmenování ředitel VKUL, člen OPO programu INFOZ
PhDr. Ondřej Fabián	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, univerzitní knihovna	Zlín	AKVŠ (2), ČKR, RVŠ	uživatelé VŠ knihoven	technické, chemické a umělecké obory	ředitel univerzitní knihovny
Mgr. Tomáš Gec	Moravská zemská knihovna, následně FSV UK	Brno	ÚKR, SKIP	uživatelé regionálních vědeckých knihoven, knihovní a informační pracovníky	multioborové	v době jmenování ředitel MZK, následně odborný pracovník a tajemník FSV UK, člen OPO programu INFOZ
PhDr. Ivana Laiblová Kadlecová	Knihovna AV ČR, v. v. i.	Praha 1	AV ČR, KNAV, ÚKR, SKIP	uživatelé VVI, specializovaných a oborových vědeckých knihoven, knihovní	multioborové	členka Akademické rady AV ČR, členka hodnotící komise k výzvě 4.3 OP VaVpl, do roku 2012 ředitelka KNAV a řešitelka celostátního

				a informační pracovníky		konsorc. projektu (WoS) mimo program, členka odborného grémia OP VaVpl
prof. Ing. Tatiana Molková, Ph.D.	Univerzita Pardubice	Pardubice	ČKR	uživatelé VŠ knihoven	chemické a společensko vědní obory	prorektorka pro vědu a tvůrčí činnost
JUDr. Jaromír Novotný	Ministerstvo kultury - odbor výzkumu a vývoje	Praha 7	MK	poskytovatele komplementárních opatření, knihovní a informační pracovníky, uživatelé veřejnoprávních knihoven, státní správu	multioborové	člen OPO a zástupce poskytovatele komplementárního programu podpory (NAKI - MKČR), zástupce ředitelky odboru výzkumu a vývoje MK
RNDr. Svatopluk Rieger, CSc.	Univerzita Palackého v Olomouci	Olomouc	RVŠ	uživatelé VŠ knihoven, knihovní a informační pracovníky	přírodovědné, společenskovední, humanitní a umělecké obory	řešitel projektů národních programů podpory (celostátní konsorcia) i OP VaVpl projektu, školící a vedoucí informační pracovník univerzitní knihovny
Mgr. Marcela Holečková a Ing. Sylvie Samková⁷	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, oddělení koncepčního řízení OP VaVpl - 452	Praha 8 - Karlín	řídící orgán OP VaVpl	poskytovatele komplementárních opatření	multioborové	referentky pro koncepční řízení OP VaVpl a garantky komplementárního opatření - výzvy 4.3 OP VaVpl (aktivní jen po dobu přípravy a trvání kompl. výzvy)
Mgr. Daniela Tkačiková	Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava	Ostrava - Poruba	AKVŠ (1)	uživatelé VŠ knihoven, Asociaci VŠ knihoven, knihovní a informační pracovníky	technické obory	členka výkonného výboru AKVŠ, členka OPO programu INFOZ, ředitelka univerzitní knihovny do roku 2016

4. Dosažené výsledky programu LR

Program LR byl zaměřen na budování a podporu **informační infrastruktury VaVal** v souladu s § 2 odst. 2 písm. e) bodem 1. zák. č. 130/2002 Sb. ve znění zák. č. 49/2013 Sb., tj. na průřezovou oblast VaVal, a proto těžištěm jeho výsledků byly poskytnuté informační zdroje a služby pro výzkum měřitelné počty zpřístupněných kolekcí EIZ a počty jejich skutečných uživatelů.

Cíle programu LR byly plněny celkem devíti projekty vybranými ve veřejné soutěži s obsahovým zaměřením rozloženým oborově i demograficky (viz přehled níže a podrobnosti v IS VaVal na adrese <https://www.rvvi.cz/ves?s=detail&n=0&h=SMSM2013LR1>). Bylo dosaženo odpovídající podpory výzkumné infrastruktury zajištěním potřebných informačních zdrojů a jejich využití. V rámci projektů bylo zajištěno zpřístupnění **celkem 109 multioborových a klíčových tematicky zaměřených EIZ pro 98 organizací zabývajících se výzkumem**, spojenými spolu s dalšími sofistikovanými informačními službami. Portfolio EIZ

⁷⁾ Členky OPO – garantky synergického opatření v OP VaVpl a zaměstnankyně poskytovatele se evaluací neúčastnily z důvodů „závislosti“ na poskytovateli.

bylo u každého z projektů sestaveno na základě provedených analýz a statistických vyhodnocení využívání EIZ uživateli v předchozích programovacích obdobích.

Přehled výsledků projektů, tj. podpořených a zpřístupněných EIZ, vč. počtu a seznamu organizací, které je využívaly, je k dispozici v samostatných přílohách tohoto materiálu. V **příloze 1** se uvádí seznam EIZ zpřístupněných jednotlivými projekty. V **příloze 2** je jsou k dispozici seznamy uživatelů jednotlivých zpřístupňovaných EIZ v projektech programu LR.

Protože program LR **primárně neměl výzkumný charakter**, jak již bylo zmíněno, nebyla požadována produkce obvyklých výsledků VaVal ve formě publikací ani aplikovaných výsledků VaVal jako jsou např. patenty, užité vzory nebo certifikované metodiky. Přesto jeden z projektů vykazuje 3 odborné workshopy registrované v databázi RIV IS VaVal:

1. Název: Publikujte s Wiley v uznávaných vědeckých časopisech

Identifikační kód: RIV/61387142:_____/14:#0000043

Druh výsledku: W – Uspořádání (zorganizování) workshopu

Rok uplatnění: 2014

Počet účastníků: 205

2. Název: Elsevier Science Talks

Identifikační kód: RIV/61387142:_____/15:#0000044

Druh výsledku: W – Uspořádání (zorganizování) workshopu

Rok uplatnění: 2015

Počet účastníků: 60

3. Název: Publikujte s Wiley v uznávaných vědeckých časopisech

Identifikační kód: RIV/61387142:_____/15:#0000045

Druh výsledku: W – Uspořádání (zorganizování) workshopu

Rok uplatnění: 2015

Počet účastníků: 83

Program LR upevnil kontinuitu přístupu pro organizace, které byly administrativně rozděleny po skončení předchozího programu INFOZ. Přístupem k EIZ se zvýšila informační gramotnost akademické obce i jejich stimulace ke zvýšené publikační aktivitě ve sledovaných bibliometrických databázích. V rámci programu LR byla zpřístupňována množina velmi různorodých databází, a to jak z pohledu typu zdrojů, tak jejich oborového zaměření. Je nutné ocenit, že byly pořízeny i EIZ pro úzce zaměřené obory, a to zejména humanitního a uměleckého charakteru. Tyto obory by jinak s velkou pravděpodobností nemohly disponovat přístupem k těm nejkvalitnějším zdrojům. Program LR tak přispěl ke komplexnosti nabídky EIZ v ČR a zasloužil se celkově o rozvoj vědeckovýzkumné činnosti. Navíc program LR zabezpečil zvýhodněný přístup k primárním tištěným dokumentům, protože podpořil nákup IFLA voucherů. Je také nesporné, že bez podpory státního rozpočtu a využití konsorciálních seskupení by si valná většina zúčastněných organizací zdaleka nemohla takovou šíři EIZ ze svých rozpočtových příspěvků dovolit.

Přehled projektů podpořených v programu LR v letech 2013-2017			
Číslo projektu	Akronym	Název projektu	Příjemce podpory
LR1301	Infra VaV	Efektivní zpřístupnění multioborových licencovaných EIZ, páteře informační infrastruktury výzkumu a vzdělávání	Národní technická knihovna
LR1303	Biomedinfo	Kontinuita ve zpřístupnění významných periodik z oblasti biomedicíny a příbuzných oborů zajišťující a stabilizující informační infrastrukturu výzkumu a vzdělávání v těchto oborech.	Fyziologický ústav AV ČR, v. v. i.
LR1304	PQ-ECON	Zajištění kontinuálního přístupu do multioborové databáze ProQuest Central a do klíčových databází pro ekonomický výzkum	Vysoká škola ekonomická v Praze
LR1305	HSS-INFO	Zajištění informačních zdrojů pro humanitní a společenskovední obory	Západočeská univerzita v Plzni
LR1306	ChemElib	Základní chemické databáze - reakční, strukturní, bibliografické a patentové	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
LR1307	ELIZA	Elektronické informační zdroje pro humanitní a společenské vědy	Masarykova univerzita
LR1308	NL 4 HSS	Národní knihovna ČR – rozvoj informační infrastruktury VaVal pro humanitní obory	Národní knihovna ČR
LR1310	INFOTECH	Zpřístupnění klíčových informačních zdrojů a služeb pro VaVal v technických a informatických oborech	České vysoké učení technické v Praze
LR1312	IPEP	Integrovaný přístup do EIZ pro vybrané exaktní obory a psychologii	Univerzita Karlova v Praze

4.1 Splnění cílů programu

Všech devět příjemců úspěšných v soutěži programu LR vzalo na sebe prestižní úkol koordinátora rozsáhlých konsorciálních uskupení a tím i nesmírnou odpovědnost za informační zajištění jak z hlediska oborového tak regionálního a mnohde i celostátního, což byl hlavní cíl programu LR. Příjemci/řešitelé měli obvykle zkušenosti s řízením podobných projektů z předchozích dotačních programů obdobného typu. Byli proto schopni identifikovat rizika už před samotným podáním projektu a v případě výskytů problémů během doby řešení projektu byli schopni včas a správně reagovat. Vyjednávání licenčních podmínek s dodavateli a producenty na jedné straně a vyjednávání finanční spoluúčasti s účastnickými organizacemi bylo nelehké i přes využití zkušeností z předchozích projektů. Nicméně z jednotlivých projektů a z komentářů v průběžných zprávách lze přiznat vysokou úspěšnost při sjednávání cen, meziročních nárůstů a případných slev. Velkou, ale věcně opodstatněnou změnou, byla zvýšená finanční spoluúčast uživatelských institucí vlivem velkých kurzových změn. Na změny bylo včas reagováno a byl eliminován jejich dopad, aby nebylo narušeno naplnění cílů projektů. Na druhé straně se příjemci dokázali domluvit s účastnickými organizacemi na změnách ve sjednané spoluúčasti. Příjemci se také vyrovnali s úkolem propagace řešených projektů, od webových stránek přes semináře, výuku a školení uživatelů tak, aby nakupované informační zdroje doznaly co nejširšího uplatnění a využití. Řešitelé měli zájem na tom, aby dosahovali vysoké míry využití informačních zdrojů pořízených v rámci jejich projektů. Proto se velmi intenzivně věnovali jak platformám pro jejich zpřístupnění, tak školicí a propagační činnosti. Řešitelské týmy byly obvykle velmi erudované a snažily se k těmto záležitostem přistupovat dostatečně aktivně. Proto lze konstatovat, že bylo dosaženo uspokojivých výsledků a jednotliví příjemci/řešitelé udělali pro komfort svých uživatelů naprosté maximum.

Následující tabulka znázorňuje výsledky bodového hodnocení, resp. úspěšnost jednotlivých projektů, v závěrečném hodnocení programu LR. Projekty byly hodnoceny způsobem vymezeným v příloze výše uvedeného usnesení vlády a rozpracovaného v zadávací dokumentaci programu LR. (Konečné výsledky byly též zveřejněny v CEP IS VaVal).

Výsledky závěrečného hodnocení projektů programu LR					
Id.č. projektu	Příjemce	Název projektu	výsledné body	Známka	Výsledné pořadí
LR1308	Národní knihovna ČR	Národní knihovna ČR – rozvoj informační infrastruktury VaVal pro humanitní obory	184	B	1
LR1312	Univerzita Karlova v Praze	Integrovaný přístup do EIZ pro vybrané exaktní obory a psychologii	180	B	2
LR1305	Západočeská univerzita v Plzni	Zajištění informačních zdrojů pro humanitní a společenskovední obory	178	B	3
LR1301	Národní technická knihovna	Efektivní zpřístupnění multioborových licencovaných EIZ..	173	B	4
LR1306	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze	Základní chemické databáze - reakční, strukturní, bibliografické a patentové	172	B	5
LR1304	Vysoká škola ekonomická v Praze	Zajištění kontinuálního přístupu do multioborové databáze ProQuest Central	168	B	6
LR1303	Fyziologický ústav AV ČR, v. v. i.	Kontinuita ve zpřístupnění významných periodik z oblasti biomedicíny.....	167	B	7 - 8
LR1310	České vysoké učení technické v Praze	Zpřístupnění klíčových informačních zdrojů a služeb pro VaVal...	167	B	7 - 8
LR1307	Masarykova univerzita	Elektronické informační zdroje pro humanitní a společenské vědy	165	B	9

Pro hodnocení byla použita následující stupnice:

A – úspěšné plnění v rozsahu smlouvy, dosaženo překvapivě vynikajících výsledků mezinárodního významu (200 -191 b).

B - úspěšné plnění v rozsahu smlouvy, dosaženo kvalitních výsledků na národní úrovni, přínosy v celostátním rozsahu (190 - 151 b.)

C – podmínky smlouvy dodrženy, cíle celkově splněny – některých stanovených dílčích cílů nebylo dosaženo nebo některý z cílů byl plněn jen částečně z uvedených (objektivních) důvodů -nutno doplnit důvody a návrh opatření, pozitivní dopady a přínosy jen pro příjemce.(150 - 1 b).

D – stanovené dílčí cíle nebyly plněny, podmínky smlouvy nebyly dodrženy (0 b).

Vzhledem k charakteru programu LR žádný z projektů objektivně nemohl získat známku A, měl-li být zachován princip „3E“ (hospodárnost, efektivnost a účelnost), protože jedním z úkolů programu LR bylo dosáhnout a udržet informační zabezpečení výzkumu v ČR na evropské, resp. světové úrovni. Světové trendy zde určují svými politikami nejsilnější světoví producenti EIZ, jako je Elsevier, Springer nebo Thomson Reuters. Akademická komunita v jednotlivých zemích a oborech je pak limitována disponibilními finančními prostředky ve vztahu ke konkrétním, časově proměnlivým prioritám v té či oné zemi přiřazovaným lokálně svým informačním potřebám.

S jistotou lze tedy konstatovat, že **cíle programu LR byly splněny**. V průběhu řešení došlo k drobným nebo povoleným optimalizačním odchylkám v naplnění cílů, ale rámec vymezený usnesením vlády ČR, resp. jeho přílohou, nebyl překročen. Stejně tak vymezený předmět podpory a účel byl dodržen. Význam naplňování cílů projektu je doložen hodnoceními odborných oponentů.

Implementací programu LR a dosažením jeho cílů byly nejen naplněny úkoly Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy uložené tomuto orgánu, ale i úkoly vyplývající z dalších vládních dokumentů, které byly ministerstvu svěřeny. Především se jedná o splnění cíle 7. „Zabezpečit efektivní dostupnost elektronických informačních zdrojů (dále jen „EIZ“) pro podporu VaVal po roce 2011“, které bylo ministerstvu uloženo usnesením vlády ČR ze dne 11. ledna 2012 č. 28, o Koncepti rozvoje knihoven v České republice na léta 2011 až 2015 včetně internetizace knihoven, které vymezilo implementační opatření ve formě programu pro oblast zajištění EIZ. Následný dokument, usnesení vlády ČR ze dne 23. listopadu 2016 č. 1032, o Koncepti rozvoje knihoven v ČR na léta 2017 až 2020, opětovně ukládá MŠMT v prioritní oblasti 3. „Budování knihovních fondů a informačních zdrojů“ naplnit dílčí cíl 3.6 „Podporovat zajištění elektronických informačních zdrojů (včetně e-knih) pro výzkum, vývoj i veřejnost a nákup licencí na zpřístupnění výsledků digitalizace a děl nedostupných na trhu“, který má následně přispět k naplnění dílčího cíle 3.11 „Vybudovat Národní centrum pro elektronické informační zdroje CzechELib.“

Program LR navázal na obdobné programy, které byly v ČR realizovány v minulosti. Vzhledem k tomu, že tyto programy významně přispěly k široké dostupnosti EIZ na národní úrovni, bylo nanejvýš vhodné v zavedené praxi pokračovat a modifikovat „dobrou praxi“ podle vývojového trendu, a to obzvláště v situaci, kdy celonárodní řešení přístupu k EIZ formou silného licenčního centra ještě zdaleka nebylo připraveno. Program LR tedy úspěšně navázal na své předchůdce a přispěl ke kontinuitě přístupu ke klíčovému EIZ v ČR. Řešitelé projektů zajistili pro cílové skupiny kontinuální přístup k celosvětově významným informačním zdrojům v závislosti na uživatelských potřebách dané oblasti VaVal. Taktéž v zahraničí je zvykem přistupovat k EIZ formou konsorciálních projektů, avšak nejedná se obvykle o financování formou „soutěže“. Na druhou stranu některá významná zahraniční konsorcia mnohdy nemají finanční podporu od státu vůbec, ale často disponují vysokými částkami finančních prostředků od soukromých univerzit nebo univerzit s výnosnou vydavatelskou hospodářskou činností (např. ve Velké Británii) nebo také od dárců a nadací. Negativním jevem je jistá roztržitost českého systému konsorcií. Centralizační vývojový trend, který se v minulých programovacích obdobích jednoznačně prosadil i v ČR (z původních 64 konsorciálních projektů se v průběhu let počet ustálil na 9 celostátních konsorciích) byl dočasně přerušen vstupem strukturálních fondů do českého systému podpory VaVal. Ten bezpochyby umožnil velmi významné investice ve VaVal, ale do oblasti podpory informační infrastruktury výzkumu vnesl jednak decentralizační regionální prvek a dále vylučoval podporu informační infrastruktury v humanitních a společenských oborech. Nicméně, s tímto vědomím byl už program LR koncipován jako komplementární opatření k výzvě 4.3. OpVaVpl, která byla zmíněna výše a regionální a oborové „defekty“ vyvažoval. Za dané situace lze konstatovat, že program LR přispěl významně k dostupnosti EIZ v ČR a i v kontextu se zahraničním srovnáváním vyhověl přísným nárokům. Všechny řešitelské týmy se snažily pro své uživatele získat optimální kolekce EIZ (poměr množství/cena/využití). Finální stav, kterým je široká dostupnost nejvýznamnějších informačních zdrojů nezbytných pro rozvoj VaVal v ČR srovnatelná s podmínkami ve vyspělých zemích, umožňuje na základě nabytých zkušeností kontinuální návaznost na koordinované zabezpečení EIZ v dalších letech.

Z podrobného vyhodnocení všech projektů a jejich výsledků uskutečněné na přelomu loňského a v průběhu prvního pololetí tohoto roku na úrovni odborného poradního orgánu poskytovatele vyplynulo, že realizované projekty jednoznačně naplnily všechny cíle programu LR. Např. Projekt LR1301 přispěl k zefektivnění, zvýšení produktivity a ke zkvalitnění výsledků vědy a vzdělávání v ČR tím, že byla zajištěna kontinuita konsorciálního přístupu do klíčových vědeckých multioborových EIZ nakladatelství Elsevier Science, Springer Verlag, a Wiley and Sons. Konsorciálním nákupem se dosáhlo třetinových cen. Neopominutelný je např. SCOPUS nebo vydavatelský portál SCIENCE DIRECT. Vyšší informovanost o výsledcích české vědy v mezinárodním kontextu zabezpečuje přítomnost českých odborných časopisů v jednotlivých databázích, např. v Academic Search Complete (45 titulů), Business Source Complete (8 titulů), SocIndex with Full Text (5 titulů), Environment Complete (4 tituly) nebo chemické portály v projektu LR1306 – SciFinder a Reaxys, v projektu LR1312 psychologie – PsycArticles, biologie – BioOne.

4.2 Plnění povinných ukazatelů v jednotlivých projektech

Z níže uvedeného plnění indikátorových hodnot na úrovni jednotlivých projektů je patrné, že cíle byly splněny a že vynaložené finanční prostředky přinesly skutečně pozitivní výsledný efekt.

LR1301

ukazatel	smlouvou plánovaná cílová hodnota	skutečné plnění
a) počet zpřístupněných multioborových EIZ/jejich kolekcí	4/5	4/5
a1) počet nakoupených titulů	6 000	5 904 e-journals, 15 599 e-books
a2) počet licencí, tj. počet členů konsorcií	50	78
b) počet skutečných uživatelů EIZ, tj. akademických nebo výzkumných pracovníků v poměru k počtu všech pracovníků ve výzkumu (ověřený údaj ČSÚ)	18 000/55 697 0,323	18 000/66 433 0,270
c) počet realizovaných přístupů a výpůjček plných textů v přepočtu na jednoho potenciálního uživatele, celkem za období za všechny zajišťované zdroje	12 246 000/380 000 32,226	19 805 639/380 000 52,12
c1) Elsevier Science, ScienceDirect (počet stažených plných textů časopisů)	8 300 000/320 000 25,937	12 839 429/320 000 40,123
c2) Elsevier Science, Scopus, počet sessions	622 000/320 000 1,944	1 378 746/320 000 4,308
c3) Springer Verlag, SpringerLink (počet stažených plných textů časopisů)	1 457 000/350 000 4,163	1 918 904/350 000 5,482
c4) Springer Verlag, Computer Science Library (počet stažených plných textů kapitol elektronických knih)	207 000/350 000 0,592	1 206 650/350 000 3,45
c5) John Wiley&Sons, Wiley Online Library (počet stažených plných textů časopisů)	1 660 000/250 000 6,64	2 461 910/250 000 9,85

LR 1303

ukazatel	smlouvou plánovaná cílová hodnota	skutečné plnění
Počet zpřístupněných EIZ a jejich kolekcí, v členění na multioborové a oborové EIZ, resp. počet pořízených licencí a přístupů/ nakoupených titulů - povinný indikátor ;	45 e-časopisů (5 multioborových a 40 oborových)	45 e-časopisů (5 multioborových a 40 oborových)
počet skutečných uživatelů EIZ - akademických pracovníků nebo výzkumných pracovníků, kteří využili podpořené EIZ, v poměru k počtu všech pracovníků ve výzkumu v ČR (dle oficiálně zveřejněného údaje ČSÚ pro daný kalendářní rok) – povinný indikátor ; <i>(FTE: pro léta 2016 a 2017 byla použita hodnota 66 433, tj. poslední známý údaj z ČSÚ - za rok 2015)</i>	1 627/55 697	2017: 1790/66 443 2016:1708/66 433 2015:1 627/64 443 2014:1 627/55 697
počet realizovaných přístupů a výpůjček plných textů v přepočtu na jednoho uživatele dle standardizovaných statistik – povinný indikátor .	55 000/6 803 za 1 rok řešení	2017: 30 332* /7 235 2016: 51 691/6 980 2015: 59 263/6 755 2014: 60 160/6 803

(*Poznámka: Řešení projektu v r. 2017 bylo ukončeno k 1. 9. 2017 a odečet byl proveden k tomuto datu. Tj. počty přístupů za rok 2017 zahrnují pouze období 1-8/2017 a byl tedy nižší než plánovaná cílová hodnota, ale počet výpůjček v přepočtu na 1 uživatele plánovanou cílovou hodnotu překročil.)

LR1304

ukazatel	smlouvou plánovaná cílová hodnota	skutečné plnění
Počet zpřístupněných EIZ a jejich kolekcí, v členění na multioborové a oborové EIZ, resp. počet pořízených licencí a přístupů/ nakoupených titulů – povinný indikátor ;	1 multioborový, 3 oborové EIZ	1 multioborový, 3 oborové EIZ
počet skutečných uživatelů EIZ – akademických pracovníků nebo výzkumných pracovníků, kteří využili podpořené EIZ, v poměru k počtu všech pracovníků ve výzkumu v ČR (dle oficiálně zveřejněného údaje ČSÚ pro daný kalendářní rok) – povinný indikátor ;	20 %	22,39 % * 14 428/ 64 433
počet realizovaných přístupů a výpůjček plných textů v přepočtu na jednoho uživatele dle standardizovaných statistik – povinný indikátor .	ProQuest Central: 250 tis. plných textů; 12,5 FT na 1 uživatele EconLit with Full Text: 20 tis. plných textů; 12 FT na 1 uživatele OECD iLibrary: 11 tis. zobraz. dok.; 5,6 dok./1 uživatel Passport: 12 tis. zobraz dok.; 9,8 dok./ 1 uživatel	ProQuest Central: 213 574 plných textů; 5,65 FT na 1 uživatele EconLit with Full Text: 16 260 plných textů; 5,66 FT na 1 uživatele OECD iLibrary: 5 074 tis. zobraz. dok. 3,39 dok./ 1 uživatel Passport: 17 667 zobraz. dok. 9,35 dok./ 1 uživatel

(*Poznámka: Údaj vychází z 2016, meziroční změna je minimální. Počet pracovníků ve výzkumu v ČR podle poslední ročenky ČSÚ 2015.)

LR 1305

ukazatel	smlouvou plánovaná cílová hodnota	skutečné plnění
Počet zpřístupněných EIZ a jejich kolekcí, v členění na multioborové a oborové EIZ, resp. počet pořízených licencí a přístupů/ nakoupených titulů – povinný indikátor ;	4/2 336	4/2 554
počet skutečných uživatelů EIZ - akademických pracovníků nebo výzkumných pracovníků, kteří využili podpořené EIZ, v poměru k počtu všech pracovníků ve výzkumu v ČR (dle oficiálně zveřejněného údaje ČSÚ pro daný kalendářní rok) – povinný indikátor ;	4 159/55 697	4 088 /66 433
počet realizovaných přístupů a výpůjček plných textů v přepočtu na jednoho uživatele dle standardizovaných statistik – povinný indikátor .	1,8	5,98

LR 1306

ukazatel	smlouvou plánovaná cílová hodnota	skutečné plnění
Počet zpřístupněných EIZ a jejich kolekcí, v členění na multioborové a oborové EIZ, resp. počet pořízených licencí a přístupů/ nakoupených titulů – povinný indikátor ;	0 multioborových 4 oborové	0 multioborových 4 oborové
počet skutečných uživatelů EIZ - akademických pracovníků nebo výzkumných pracovníků, kteří využili podpořené EIZ, v poměru	Reaxys: 1 861/6 6433=2,8 %	Reaxys: 2 206/6 6433=3,3 %

k počtu všech pracovníků ve výzkumu v ČR (dle oficiálně zveřejněného údaje ČSÚ pro daný kalendářní rok) – povinný indikátor ;	SciFinder: 1 685/6 6433=2,5 % ACS Web.: 2 444/6 6433=3,7 % RSC Gold: 1 593/6 6433=2,4 %	SciFinder: 2 044/6 6433=3,1 % ACS Web. Ed.: 2 875/6 6433=4,3 % RSC Gold: 1 873/6 6433=2,8 %
počet realizovaných přístupů a výpůjček plných textů v přepočtu na jednoho uživatele dle standardizovaných statistik – povinný indikátor .	Reaxys: 90 SciFinder: 80 ACS Web.: 50 RSC Gold: 15	Reaxys: 73 SciFinder: 114 ACS Web.: 62 RSC Gold: 42

(Poznámka: Výpočet posledního z ukazatelů vychází z průměrného FTE a reflektuje začátek a konec projektu; SciFinder a Reaxys z celých let 2013-2016, ACS a RSC z celých let 2014-2016. U Reaxys se negativně projevila změna politiky producenta, kterou nebylo možné predikovat.)

LR 1307

ukazatel	smlouvou plánovaná cílová hodnota	skutečné plnění
Počet zpřístupněných EIZ a jejich kolekcí, v členění na multioborové a oborové EIZ, resp. počet pořízených licencí a přístupů/ nakoupených titulů – povinný indikátor ;	19 oborových databází (kolekcí EIZ)	22 oborových databází (kolekcí EIZ)
počet skutečných uživatelů EIZ - akademických pracovníků nebo výzkumných pracovníků, kteří využili podpořené EIZ, v poměru k počtu všech pracovníků ve výzkumu v ČR (dle oficiálně zveřejněného údaje ČSÚ pro daný kalendářní rok) – povinný indikátor ; (Plánovaný koeficient odpovídá počtu FTE pracovníků zapojených institucí, v poměru k počtu všech pracovníků ve vědě dle statistik ČSÚ za rok 2011, tj. aktuálně známého údaje v době přípravy návrhu projektu v r. 2012. Skutečné plnění reflektuje změny v počtu FTE ve VaVal dle zveřejněných statistik ČSÚ).	Koeficient 0,10 (6 595/55 697)	Koeficient 0,12

LR 1308

ukazatel	smlouvou plánovaná cílová hodnota	skutečné plnění
Počet zpřístupněných EIZ a jejich kolekcí, v členění na multioborové a oborové EIZ, resp. počet pořízených licencí a přístupů/ nakoupených titulů – povinný indikátor ;	18	18
počet skutečných uživatelů EIZ - akademických pracovníků nebo výzkumných pracovníků, kteří využili podpořené EIZ, v poměru k počtu všech pracovníků ve výzkumu v ČR (dle oficiálně zveřejněného údaje ČSÚ pro daný kalendářní rok) – povinný indikátor ;	17 394 / 55 697	16 580/ 66 433*
počet realizovaných přístupů a výpůjček plných textů v přepočtu na jednoho uživatele dle standardizovaných statistik – povinný indikátor ;	Přístupy: 2 Výpůjčky: 3	Přístupy: 2 Výpůjčky: 3
míra využití pořízených EIZ konečnými uživateli v % (ročně - dle použitých statistik za uživatele, resp. za titul) – nepovinný indikátor .	70%	70%

(*Poznámka: Hodnoty ukazatele byly aktualizovány na základě nových údajů o FTE u jednotlivých EIZ v konkrétních institucích)

a konsorciích / podle posledního oficiálního údaje ČSÚ <http://www.czso.cz> .)

Součástí tohoto projektu byla i specifická aktivita - podpora poskytování mezinárodních meziknihovních služeb prostřednictvím systému IFLA Vouchers⁹, o níž byla zmínka výše. V letech 2013 – 2017 bylo s ohledem na zájem uživatelů rozděleno celkem 17 500 full voucherů a 1 750 half voucherů mezi čtyři velké knihovny (Národní knihovna ČR, Moravská zemská knihovna, Vědecká knihovna v Olomouci a Národní technická knihovna). Do 30. 9. 2017 knihovny použily z celkového objemu získaných IFLA voucherů 72,5 % full voucherů a 77,9 % half voucherů, s jejichž pomocí dodaly pro své registrované uživatele či uživatele registrované v dalších českých knihovnách celkem 11 585 primárních dokumentů ze zahraničí, které jsou v ČR zcela nedostupné. Konkrétní seznamy obsahuje závěrečná zpráva o řešení projektu, která je k dispozici u poskytovatele.

LR 1310

ukazatel	smlouvou plánovaná cílová hodnota	skutečné plnění
Počet zpřístupněných EIZ a jejich kolekcí, v členění na multioborové a oborové EIZ, resp. počet pořízených licencí a přístupů/ nakoupených titulů - povinný indikátor ;	2/9	2/9
počet skutečných uživatelů EIZ - akademických pracovníků nebo výzkumných pracovníků, kteří využili podpořené EIZ, v poměru k počtu všech pracovníků ve výzkumu v ČR (dle oficiálně zveřejněného údaje ČSÚ pro daný kalendářní rok) – povinný indikátor ;	7 311/55 697	7 311/66 433
počet realizovaných přístupů a výpůjček plných textů v přepočtu na jednoho uživatele dle standardizovaných statistik – povinný indikátor .	IEL: 10 ACM DL: 2	IEL: 10,8 ACM DL: 1,5

LR 1312

ukazatel	smlouvou plánovaná cílová hodnota	skutečné plnění
Počet zpřístupněných EIZ a jejich kolekcí, v členění na multioborové a oborové EIZ, resp. počet pořízených licencí a přístupů/ nakoupených titulů - povinný indikátor ;	18/18 oborových 18/18	19/19 multioborový 1/1 oborových 18/18
Počet skutečných uživatelů EIZ - akademických pracovníků nebo výzkumných pracovníků, kteří využili podpořené EIZ, v poměru k počtu všech pracovníků ve výzkumu v ČR (dle oficiálně zveřejněného údaje ČSÚ pro daný kalendářní rok) – povinný indikátor ; <i>(* Pro plán byl použit počet pracovníků ve výzkumu v roce 2013, pro plnění pak aktualizovaná data ČSÚ)</i>	5 602/55 697* (rok 2013)	5 244/ 66 433* (rok 2016)

⁹⁾ IFLA voucher je registrovaný, mezinárodně používaný, bezhotovostní standardní způsob úhrad mezinárodních meziknihovních výpůjčních služeb a slouží knihovnám k získávání jinak nedostupných zahraničních informačních zdrojů v listinné či elektronické podobě.

počet realizovaných přístupů a výpůjček plných textů v přepočtu na jednoho uživatele dle standardizovaných statistik – povinný indikátor.	BMJ a BMJ Journals Online = 0,57 EMBASE 1974+ = 0,98 Evidence-Based Medicine Reviews = 0,69 Karger Journal Collection Current = 0,30 Lippincot, Williams and Wilkins High Impact Collection = 0,48 Lippincot, Williams and Wilkins Definitive Archive = nový Ovid MEDLINE = 0,55 Micromedex = 13,36 New England Journal of Medicine = 0,60 Oxford Journals Online 2013 STM Collection- e-only = 1,86 UpToDate = nový PsycINFO = 91,50 PsycArticles = 25,68 GeoRef = nový zdroj GeoScienceWorld = nový zdroj BioOne.1 a BioOne.2 = nový zdroj Zoological Record = nový zdroj ebrary + German Collection = nový	BMJ a BMJ Journals Online = 0,68 EMBASE 1974+ = 1,10 Evidence-Based Medicine Reviews = 0,64 Karger Journal Collection Current = 0,34 Lippincot, Williams and Wilkins High Impact Collection = 0,79 Lippincot, Williams and Wilkins Definitive Archive = 0,29 Ovid MEDLINE = 5,07 Micromedex = 5,26 New England Journal of Medicine = 0,60 Oxford Journals Online 2013 STM Collection- e-only = 1,98 UpToDate = 3,78 PsycINFO = 109,12 PsycArticles = 11,82 GeoRef = 0,49 GeoScienceWorld = 1,47 BioOne.1 a BioOne.2 = 1,43 Zoological Record = 0,38 ebrary + German Collection = 0,25
--	--	--

5. Vliv na plnění priorit orientovaného VaVal na plnění cílů

Dostupnost špičkových EIZ je nezbytným předpokladem pro realizaci kvalitní vědeckovýzkumné činnosti. Jak již bylo výše uvedeno, podpořené projekty zajistily dostupnost klíčových EIZ pro prakticky všechny vědecké disciplíny, tedy i všechny vybrané okruhy v rámci priorit orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Současně s EIZ poskytl i šíření novinek v EIZ a souvisejících informačních služeb mezi všemi uživateli, včetně průběžně zdokonalovaných a nových informačních nástrojů. Zajistil také seznamování s novými informačními nástroji, včetně školení uživatelů. Lze tedy konstatovat, že v prioritní oblasti „Sociální a kulturní výzvy“ program LR zajištěním a udržením kvalitní, neustále aktualizované informační základy nepřímě přispěl k naplňování oblasti „Člověk, věda a nové technologie“, a to v obou podoblastech: 5.1 Možnosti a podmínky rozvoje výzkumu, vývoje a inovací a 5.2 Adaptabilita člověka a společnosti na nové technologie. Realizace programu LR tak pozitivním způsobem částečně přispěla k plnění priorit českého výzkumu.

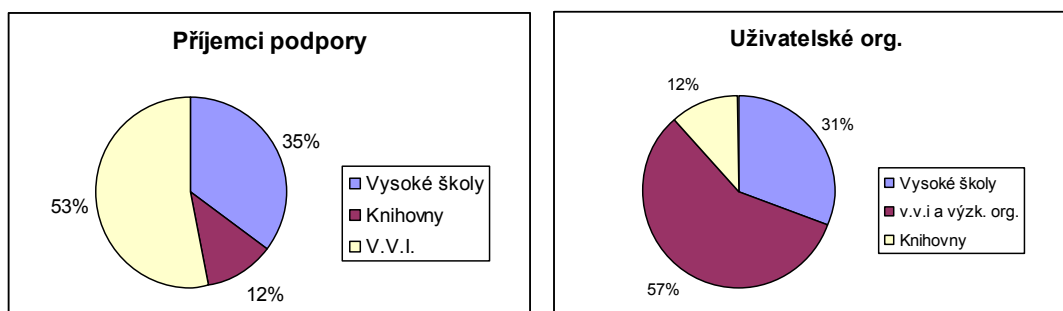
6. Lidské zdroje v programu

V návaznosti na předchozí programovací období se vymezila v české akademické sféře poměrně stabilní struktura konsorcií s optimálním uskupením a rozsahem řešitelských týmů. Z řad jednotlivých organizací a v minulosti prověřených a osvědčených odborníků se vyprofilovali vysoce kvalifikovaní, profesionální koordinátoři a administrátoři početných oborových či multioborových konsorcií. Hlavní řešitelé již na základě

předchozích zkušeností sestavovali týmy z pracovníků, kteří měli většinou zkušenosti z předchozích projektů. Odborné zkušenosti řešitelů pomohly identifikovat rizika už před samotným podáním projektu a v případě výskytů problémů během doby řešení projektu byli schopni včas a správně reagovat. I řešitelé, v jejichž projektech figurovaly desítky partnerských institucí, dokázali účelně komunikovat a svá konsorcia bez potíží operativně, velmi rychle a úspěšně řídit. Jednoznačným pozitivem byla skutečnost, že vzniklá konsorcia neměla potřebu vytváření nových pracovních míst, ale řešitelské týmy vznikaly ze stávajících specialistů z jednotlivých řešitelských institucí a tak administrativa projektů účelně a efektivně využívala „sdílené“ vysoce kvalifikované lidské zdroje ze spolupracujících institucí s maximální finanční úsporou. Fluktuace, ke kterým v některých případech v řešitelských týmech došlo vzhledem k časové délce programu LR, neměly v žádném případě vliv na plnění jeho cílů. Konečný viditelný efekt v oblasti lidských zdrojů lze spatřit ve skutečnosti, že řada řešitelů nebo členů řešitelského týmu se podílela na expertní přípravě projektu národního licenčního centra a poté přešla do realizačního týmu nastupujícího národního projektu CzechELib.

7. Příjemci podpory

Jak bylo zmíněno výše, program LR podpořil 9 projektů. Příjemci podpory čítali celkem 6 veřejných vysokých škol univerzitního typu, 1 veřejnou výzkumnou instituci - ústav AV ČR a 2 specializované knihovny s celostátní působností (viz graf níže a podrobnosti v přehledu v oddíle 4 a v přílohách materiálu).

V minulosti jednoznačně převládalo oborové rozdělení jednotlivých konsorcií. To se do značné míry změnilo v souvislosti se vstupem strukturální fondů do této oblasti, v jehož důsledku došlo i k regionálnímu rozčlenění. Značný vliv měly též přirozené centralizační vývojové trendy z let 2001-2012, které však byly regionálním rozdělením možností přístupu k finanční podpoře v ČR utlumeny. Tomuto vývojovému stavu v ČR byl přizpůsoben i program LR a jednou z jeho klíčových vstupních podmínek bylo omezení na podání pouze jediného návrhu projektu jednou právníckou osobou, částečně obnovující centralizační trendy. Proto došlo ke kumulaci zdrojů napříč obory, kdy v rámci jednoho konsorcia byly pořizovány EIZ z oblasti nejrozličnějších vědeckých disciplín. Z toho následně vyplynulo, že 9 projektů zajišťovalo v konečném důsledku informační zabezpečení výzkumu v celkem 98 uživatelských organizacích zabývajících se výzkumem. Příkladem může být zejména projekt LR1301, který zajišťuje konsorciální licence k 4 kolekcím EIZ pro celkem 78 různých uživatelských organizací vzájemně se prolínajících u jednotlivých zdrojů.

Projekt	Příjemce	Konsorciální licence k EIZ	Počet uživatelů (právnických osob) P
LR1301	NTK	ScienceDirect Freedom Collection	37
		Scopus	31
		SpringerLink journals (Lecture Notes in Mathematics, Computer Science Library e-books)	65
		InterScience journals (Wiley Online Library journals)	44

Ostatní projekty zajišťovaly především široké kolekce specializovaných a převážně oborově zaměřených periodik pro užší skupiny institucí.

LR1303	FGÚ AV ČR	Science, Science signaling	5
		American journal of physiology. Cell physiology, American journal of physiology: endocrinology and metabolism, American journal of physiology: Gastrointestinal and liver physiology, American journal of physiology. Heart and circulatory physiology, American journal of physiology. Lung cellular and molecular physiology, American journal of physiology. Regulatory, integrative and comparative physiology, American journal of physiology. Renal physiology, Journal of applied physiology, Physiological reviews, Journal of neurophysiology, Physiological genomics, Physiology	5
		American Physiological Society (kolekce 12 titulů)	5
		Cancer cell, Cell, Cell metabolism, Cell stem cell, Current biology, Developmental cell, Chemistry & biology, Immunity, Molecular cell, Neuron	5
		Nature	7
		Nature neuroscience, Nature biotechnology, Nature Cell Biology, Nature Genetics, Nature Immunology, Nature medicine, Nature Methods, Nature protocols, Nature structural & molecular biology, Nature reviews. Genetics, Nature reviews. Molecular cell biology, Nature Reviews. Cancer, Nature reviews. Immunology, Nature reviews. Neuroscience, Nature Reviews Microbiology, Oncogene	5
LR1304	VŠE	Passport	4
		EconLit with Full Text	10
		OECD iLibrary (do r. 2010 jako SourceOECD)	9
		ProQuest Central a ProQuest STM	14
LR1305	ZČU	Cambridge Journals Online	5
		JSTOR, Arts and Sciences I.-IX.	12
		Oxford Journals	5
		Sage Humanities and Social Science Package	6
LR1306	VŠCHT	American Chemical Society (42 titulů)	3
		Beilsteine, Gmelins & Patent Chemistry Database (zpřístupňované pod systémem Reaxys)	7
		Chemical Abstracts (zpřístupňované programem SciFinder)	6
		Royal Society of Chemistry Gold	4
LR1307	MU	Literatura Online	9
		Literatura Resource Center	8
		Brepolis, ATLA+ATLAS, Oxford Art Online	4
		Art Source	7

		Thesaurus Linguae Graecae, L'Année Philologique, Art Design Collection	3
		National Hellenic Corpus, Hein Online, Art Index Retrospective, Oxford Journal Law / Archive, Encyclopaedia of Law, Westlaw Thomson Reuters, International	1
		Film and Television Literature Index With Full Text	5
		Film Indexes Online + FIAF	6
		Beck CZ, Kluwer Law Journals	2
		NetMan, AiP Hotline, Licence Bio - Biographisches Kirchen Lexikon, English Dictionary Online, Lexikon des MO + IEMA	1

LR1308	NK ČR	Academic Search Complete	25
		ebrary Academic Complete (ebrary), American Bibliography of Slavic and East European Studies (ABSEES), UDB-COM: Russian Central Newspapers	1
		Business Source Complete	30
		Central and Eastern European Academic Source	1
		Environment Complete	4
		Library and Information Science (LISS)	4
		RILM Abstract of Music Literature	5
		RIPM Online Archive of Music Periodicals - Full Text & RIPM Index, JSTOR Music Collection, International Index to Music Periodicals Full Text (ProQuest), Project MUSE Standard Collection	1
		SocIndex with Full Text	5
		Oxford Music Online	8
		LISA: Library and Information Science Abstracts (ProQuest)	3
		(Routledge)1 Music Online	8
		OmniFile FullText Select (H.W.Wilson)	1

LR1310	ČVUT	ACM Digital Library	4
		IEEE/IET Electronic Library (IEL)	5

LR1312	UK	Medline, BioOne.1 a BioOne.2, BMJ Journals Online Collection, BMJ. British medical journal, EMBASE, Evidence-Based Medicine Reviews, GeoRef, GEOSCIENCEWORLD, KARGER_JOURNALS_CURRENT_PROGRAM, Lippincott Williams & Wilkins High Impact Collection, OVID_LIPPINCOTT_WILLIAMS_AND_WILKINS_JOURNAL_DEFINITIVE_ARCHIVE, Oxford Journals Online STM Collection 2013, The New England journal of medicine, UpToDate in medicine, Zoological record	7
		PsycArticles, PsycINFO	9
		Micromedex	1

Podrobné seznamy EIZ a jejich uživatelů jsou v samostatných přílohách tohoto materiálu.

8. Využití výsledků programu

Již vyhodnocením předchozích projektových řad bylo jasně ukázáno, že konsorciální projekty jsou pro naši vědeckou komunitu nezbytnou podmínkou k dosažení konkurenceschopnosti ve světovém měřítku. Program LR zajistil a upevnil kontinuitu přístupů pro organizace, které byly administrativně rozděleny po skončení realizace předchozího programu INFOZ (VZ). Přístupem k EIZ, pořádáním pravidelných školení uživatelů a začleněním podpořených EIZ i do výuky v rámci vědecké výchovy doktorandů se zvyšuje informační gramotnost akademické obce i jejich stimulace ke zvýšené publikační aktivitě ve sledovaných bibliometrických databázích. Publikační aktivity českých autorů částečně mapuje i samostatná **příloha 3** tohoto dokumentu.

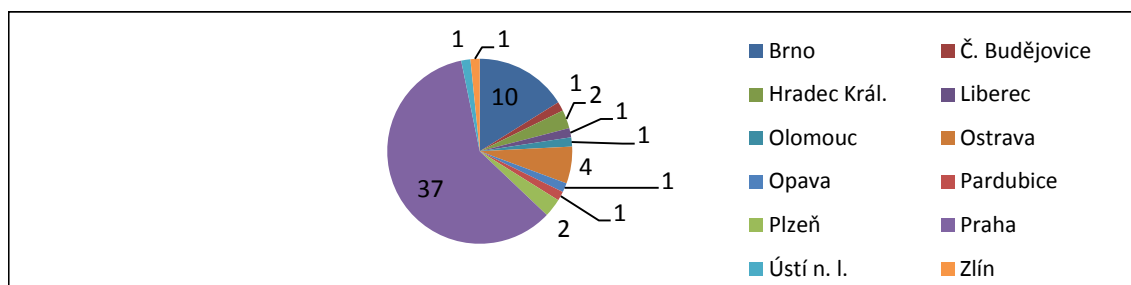
Realizace projektů v rámci programu LR přinesla jak řešitelům projektů, tak uživatelům informačních zdrojů další nové zkušenosti a poznatky a ve svém důsledku přispěla k podpoře výzkumu v informačně zabezpečených oborech. S ohledem na to, že předmětem řešení projektů bylo ve většině případů zajištění licencí na přístup ke zdrojům formou předplatného na období realizovaného programu LR, byla by bez finanční podpory kontinuita přístupu k informačním zdrojům v dosavadním rozsahu narušena nebo rozložena. Dlouhodobé využívání informačních zdrojů navazující na předchozí programy podpory VaVal znamená zpravidla také návaznost na původně vyjednané finanční podmínky předplatného pro zúčastněné instituce a tedy zachování výhodných cen z minulosti, případně jen s minimálním navyšováním. V návaznosti na předchozí programovací období vznikla v české akademické sféře poměrně stabilní struktura konsorcií s optimálním uskupením a rozsahem uživatelů, která se dotvářela při přípravě předchozích projektů. Hlavním stimulem pro vstup a udržení si pozice v těchto strukturách byla pro české výzkumné organizace a zejména vysoké školy jakožto uživatele informačních zdrojů nejen informační potřeba, ale především ekonomická výhodnost.

9. Uživatelé výsledků programu

V programu LR je třeba rozlišovat 2 typy uživatelů. Na straně jedné uživatelské organizace na úrovni právnických osob (se samostatným IČ), sdružené v konsorciích jednotlivých projektů (jak již bylo zmíněno v oddíle 7), a na straně druhé konkrétní osoby - konečné uživatele informačních zdrojů a služeb zpřístupňovaných v programu LR, kterými byli konkrétní akademičtí a výzkumní pracovníci z vysokoškolské a akademické sféry, odborná veřejnost a účastníci informační nebo vědecké výchovy, kterými jsou zejména studenti magisterských a doktorských studijních programů. Prostřednictvím vědeckých a odborných knihoven jsou informační zdroje dále poskytovány v rámci služeb ve veřejném zájmu přímo registrovaným čtenářům knihoven nebo pracovníkům výzkumných organizací, včetně studentů, zapojených do konsorcií nebo formou meziknihovních služeb dalším uživatelům při dodržení licenčních podmínek.

Program LR též napomohl rozšířením on-line přístupů k dalšímu odstranění rozdílů v informačním zajištění výzkumu mezi uživateli z různých regionů ČR v důsledku podmínek programu OP VaVpl, kde bylo jednou z podmínek soutěže vyloučení Prahy a společenskovedních a humanitních oborů. Do programu LR se proto mohly zapojit organizace z celé ČR a žádný z řešitelů projektů nepostupoval nijak diskriminačně. Je pravdou, že mimopražské školy měly některé zdroje STM oborů pořízeny z projektů OP VaVpl, tyto však do programu LR nevstupovaly. Program LR se tak z hlediska informačního zabezpečení těchto oborů stal životně důležitý zejména pro pražské instituce. Nicméně většina projektů respektovala regionální potřeby v celostátním měřítku, takže regionální rozvrstvení využití zdrojů v programu LR bylo logické a legitimní. Stejně tak je tomu v případě oborového pokrytí. Níže uvedený příklad mapuje regionální zastoupení uživatelů programu LR v případě STM EIZ, kde se projevil dopad regionálnosti OP VaVpl.

Příklad: rozložení uživatelských institucí v projektu LR1301 pro zdroj Springer Link. (Je patrné, že z prostředků programu LR byly saturovány i mimopražské uživatelské instituce, které z nějakých důvodů nemohly zajistit EIZ z výzvy v OP VaVpl.)

10. Čerpání prostředků a efektivita jejich využití

V čerpání prostředků programu LR ani jednotlivých projektů nedošlo k žádným radikálním změnám oproti schválenému plánu a smluvním finančním závazkům příjemců. Provedené změny v nákladech programu představují jen 2 %. (viz tabulka níže). Skutečné náklady programu LR pak odpovídají předpokládaným výsledkům, jejich výše včetně výše podpory je relevantní místu, času a rozsahu výstupů. Provedené změny v čerpání byly smluvně podchyceny; byly účelné a přispěly k efektivnějšímu splnění cílů jednotlivých projektů. Proto lze konstatovat, že podpořené projekty čerpaly finanční prostředky zcela v souladu s programem LR i přes četná finanční rizika, kterým řešitelské týmy čelily.

Přehled čerpání finančních projektů podpořených v programu LR v letech 2013-2017									
Číslo projektu	Akronym	Příjemce podpory	Celkové uznané náklady dle výsledků VES (v tis. Kč)	z toho přiznaná výše podpory (v tis. Kč)	Schválená intenzita podpory (v %)	Skutečně čerpané celkové náklady (v tis. Kč)	z toho skutečně čerpaná podpora (v tis. Kč)	Skutečná intenzita podpory (v %)	Změna oproti plánu
LR1301	Infra VaV	NTK	1 348 479	579 891	43,00	1 355 099	579 764	42,78	0,49%
LR1303	Biomedinfo	FgÚ	22 599	16 325	72,24	22 010	16 325	74,17	-2,61%
LR1304	PQ-ECON	VŠE	59 609	44 413	74,51	63 547	44 413	69,89	6,61%
LR1305	HSS-INFO	ZČU	40 873	30 579	74,81	41 932	30 579	72,93	2,59%
LR1306	ChemElib	VŠCHT	148 207	108 970	73,53	154 687	108 970	70,45	4,37%
LR1307	ELIZA	MU	68 192	48 817	71,59	70 737	48 817	69,01	3,73%
LR1308	NL 4 HSS	NK ČR	119 348	80 459	67,42	126 893	80 459	63,41	6,32%
LR1310	INFOTECH	ČVUT	31 431	23 573	75,00	34 426	23 573	68,47	9,53%
LR1312	IPEP	UK	112 127	84 093	75,00	122 147	84 093	68,85	8,94%
Celkem za program LR			1 950 865	1 017 120	52,18	1 991 478	1 016 993	51,07	2,08%

Velmi negativní dopad na řešené projekty měly pohyby kurzů cizích měn, zde musela přijít na řadu zvýšená spoluúčast pro instituce zapojené v konsorciích a operativní akviziční taktiky. Program LR byl zahájen s ročním zpožděním (prodloužené prenotifikační řízení s EK a nedostatek finančních prostředků ve státním rozpočtu)

a komplikací byla i rozpočtová finanční nedostatečnost v prvních dvou letech realizace programu LR (snížení podpory o 3% v prvním roce řešení a o 17% ve druhém roce řešení), která však naštěstí mohla být v následujícím roce kompenzována. Po těchto prvotních problémech se však řešení projektů jeví jako téměř rutinní a se splněním vytčených cílů neměli jednotliví řešitelé problémy. Samotné řešení projektů v rámci programu LR probíhalo po věcné stránce víceméně klidně. Kromě pohybů kurzů cizích měn vůči koruně způsobených zejména dopady intervencí ČNB, nečelili řešitelé žádným jiným dramatickým problémům. Nakonec se i tyto potíže podařilo za pomoci operativně zvýšené spoluúčasti partnerských institucí a flexibility v akvizicích eliminovat a cíle programu LR tak nebyly ohroženy.

Povolená intenzita, u níž byla stanovena maximální hranice 75%, nebyla v žádném případě překročena. Skutečná intenzita se i díky nutným navyšování celkových nákladů v důsledku kurzových změn ještě oproti očekávání snížila a výsledná hodnota dosáhla v programu LR 51 %. Vzhledem k počtu a rozsahu nakoupených licencí byla tato podpora v podstatě záchranou průběžného zachování přístupu k informačním zdrojům. O tom svědčí i skutečnost, že **na úhradu EIZ bylo z podpory vyčerpáno celkem 98% z přidělených veřejných prostředků, které představují částku 997 479 tis. Kč.**

Využití výsledků projektů bylo pravidelně, meziročně monitorováno a dokladováno nezávislými, mezinárodně standardizovanými statistikami užití EIZ poskytovanými ze strany producentů (tj. nezávisle na příjemci podpory) a jejich vyhodnocováním. Výstupy těchto analýz i vlastní statistiky byly pravidelně zveřejňovány prostřednictvím internetu jak na stránkách příjemců podpory, resp. jejich knihoven zajišťujících přístupy k pořízeným EIZ, tak na uživatelských stránkách jednotlivých EIZ a producentů těchto EIZ. Povinně byly statistické údaje také ukládány a zveřejňovány na stránkách NTK v Registru akvizice <http://raeiz.techlib.cz/eiz/vyuzivaniEiz/statistikyKonsorcialniRaeiz.techlib.cz>. Statistiky dokládají, že využití pořízených EIZ se pohybovalo v průměru nad 70% a nekleslo pod 60%. U řady zejména multioborových EIZ byl tento průměr vysoce překračován.

Jak plyne z průběžných zpráv a evaluačních protokolů k jednotlivým projektům a doložených statistických údajů o plnění jednotlivých ukazatelů, lze jednoznačně konstatovat, že využití vložených finančních prostředků bylo účelné a efektivní a vynaložená finanční spoluúčast byla dobrou zárukou, že výběr nakoupených licencí k EIZ je skutečně uvážlivý.

11. Přínosy a dopady

11.1 Přínosy a dopady na příjemce

Jedním z klíčových přínosů programu LR je, že byly výzkumníkům nabídnuty prověřené kvalitní informační zdroje na základě skutečných potřeb, a kromě toho rovněž skutečnost, že nedošlo k přerušení přístupu k těmto zdrojům a mohly tak být garantovány stabilně výhodné ceny, což rovněž přispívá k efektivitě hodnoceného programu LR.

11.2 Přínosy a dopady na uživatele výsledků a další subjekty

Realizace programu LR zajistila kontinuální přístup do řady klíčových EIZ z širokého okruhu vědeckých disciplín (viz Tabulku v b. 8) Velmi významný přínos nastal u společenskovědních a humanitních oborů, které nemohly být součástí projektů v OP VaVpl. Byla dosažena solidní míra efektivity při přístupu do EIZ a přístup mohl být nabídnut také menším institucím, které by jinak finančně nepokryly náklady spojené s přístupem k databázím. Výsledky jsou využívány při běžné výzkumné praxi všemi výzkumnými pracovníky a jsou dále zhodnocovány v rámci vědecké výchovy studentů a vzdělávání vědeckých pracovníků. Zdroje pořízené z programu LR byly zpřístupňovány nediskriminačně. To znamená, že k nim měli přístup jak vědci, tak studenti a zájemci z řad odborné veřejnosti. U většiny projektů byla uživatelská základna velmi stabilní. Je nutné taktéž připomenout, že pořízené zdroje byly k dispozici formou meziknihovních výpůjčních služeb i nezapojeným knihovnám, takže dopad řešených projektů byl skutečně univerzální. Je třeba zdůraznit jednu nadstavbu, která byla při řešení projektu LR 1308, jednalo se o podporu nákupu IFLA voucherů, které vydává IFLA - Mezinárodní federace knihovnických sdružení a institucí. Vouchery jsou v meziknihovním styku uznávány a hojně používány jako

platidlo s pevnou hodnotou. Projekt tak zabezpečil zvýhodněný přístup k primárním dokumentům, které nejsou přístupné v elektronické podobě.

Uživatelský zájem o EIZ je uveden na několika konkrétních příkladech, na počtech stažených dokumentů (fulltextů) v průběhu řešení projektu:

(Poznámka: Citační databáze SCOPUS uvádí počet rešerší.)

11.3 Ekonometrická analýza dopadů

Ekonometrické vyhodnocení proběhlo na průběžně sbíraných datech, které jsou k dispozici odborné akademické veřejnosti v již zmíněném informačním systému Registr akvizice EIZ. Po celou dobu řešení projektů byly sledovány licenční platby (v cizí měně i v přepočtu na CZK) za zpřístupňované kolekce EIZ a současně statistiky využívání těchto zdrojů jednotlivci. Tyto statistiky byly průběžně vyhodnocovány a na jejich základě optimalizovány počty a obsahy kolekcí EIZ a v některých případech i počty uživatelů. K tomu došlo v průběhu řešení celkem ve třech případech, kdy finanční náročnost převyšovala efektivní míru využití informačních zdrojů, a uživatel z konsorcia vystoupil. V návaznosti na stupeň využití se v průběhu měnila i portfolia jednotlivých kolekcí EIZ zpřístupňovaných projekty. Proto se u všech projektů nakonec prokázalo velmi efektivní využití finančních prostředků. Úspory v nákupech licencí se pohybovaly kolem 1 mil. Kč a v ojedinělých případech dosáhly až desítky milionů Kč ročně. To jednoznačně dokladují zejména příznivé poměry cen při jejich přepočtu za 1 stažení jednotlivých článků. Zachování kontinuity v dlouhodobých kontraktech s konsorciálními slevami bylo pro uživatelské organizace velmi výhodné i při srovnání se současným děním kolem nabídek titulů a cen vyjednávaných prostřednictvím CzechELib pro budoucí roky.

Analytická vyhodnocování statistik využití EIZ ve vztahu k uskutečněným platbám v projektech programu LR byla dobrým základem např. i pro analytickou studii NTK, vytvářenou v letech 2013-14 ve spolupráci s firmou Deloitte - Česká republika pro projekt „Efektivní informační služby pro veřejnost a státní správu“ podpořeného z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, nebo analýzu informačních potřeb v ČR při přípravě studie proveditelnosti a realizačního plánu projektu CzechELib v letech 2016-2017. V současné době řada členů z řešitelských týmů projektů programu LR zúročuje své zkušenosti v expertních komisích a dokonce i řídicím orgánu CzechELib.

Výhodnost dlouhodobých konsorciálních kontraktů byla již osvědčena v projektových řadách předchozích programů tohoto typu. Odborná komunita by se měla snažit tyto dlouhodobé smlouvy s dodavateli prodlužovat. Nové smlouvy většinou nepřinášejí tak výhodné podmínky (především ekonomické), jako prolongace smluv původních. Náklady projektu tvořily licenční poplatky k příslušným informačním zdrojům, které byly hrazeny z dotace a podílů finanční spoluúčasti. Z finančního vkladu příjemců byly hrazeny osobní náklady pouze související s realizací projektu, které byly také součástí uznaných nákladů. Výhodou bylo pokračování v předchozích konsorciálních nákupech většiny zpřístupňovaných zdrojů, což umožnilo navázat na předchozí ceny s relativně nízkým meziročním navýšením cen. Z tohoto plynou jednoznačná doporučení přejít v období udržitelnosti **výhradně na institucionální způsob financování národního licenčního centra**, vznikajícího v projektu CzechELib.

11.4 Širší celospolečenské dopady

Kvalitní a konkurenceschopný výzkum je základním předpokladem, aby se naše republika prosadila mezi vyspělé státy. Celosvětovým uznáním naší vědy a navázáním kontaktů může být naše ekonomika posílena přílivem nabídek pro další mezinárodní spolupráci, což přináší nejen prestiž, ale i finance. Publikační aktivity našich autorů u nejprestižnějších vydavatelů, dostupných v portfoliu EIZ měly nadpoloviční podíl na celkovém publikačním objemu našich autorů v zahraničních časopisech. S tím přímo souvisí zvýšení počtu článků se zahraničními spoluautory a přesunem publikací „do vyšších pater“ bibliometrického hodnocení. Ve vyspělých státech světa je zajištění přístupu k elektronickým informačním zdrojům považováno za primární nutnou podmínku a základ kvalitní výzkumné práce a rozvoje vzdělávací soustavy na vyšších stupních. Poskytnutí kvalitních informací vede k zajištění efektivity vědecké práce a následně ke zvýšení kvality vlastního výzkumu. Tuto podmínku se i díky programu LR podařilo plnit také v České republice. Čeští vědci mnohem snadněji a efektivněji získávají i informace potřebné pro hodnocení a srovnání výsledků své vědecké práce s pracemi zahraničních kolegů. Lze také snadno získat údaje o stavu v oboru i údaje pro evaluaci na celostátní úrovni. Realizace kvalitní vědy, výzkumu a inovací patří mezi klíčové indikátory, jimiž se měří vyspělost jednotlivých států. To však nelze provozovat bez adekvátní informační podpory. Realizace programu LR významně přispěla k rozvoji vědeckovýzkumného procesu v celé ČR a lze tak konstatovat, že jeho dopady byly velmi důležité a pozitivní. Nabídka EIZ v poskytnutém rozsahu a skladbě podpořila rozvoj znalostní společnosti a zprostředkovaně i ekonomiky, přispěla k vyššímu standardu informačního zabezpečení sféry výzkumu a vývoje a podpořila další rozvoj vědy v oblasti jak humanitních a společenských vědách, tak

z oblasti věd živé i neživé přírody. Vyšší kvalita informačního zabezpečení české vědy napomáhá i k narovnání informačního zabezpečení českých členů mezinárodních vědeckovýzkumných týmů, které jsou v posledních letech charakteristickým znakem pro výzkum a vývoj. Byly pokryty informační potřeby i individuálních zájemců z řad veřejnosti či jiných akademických a výzkumných institucí, které nebyly členy konsorcia, čímž měl program LR hlubší celospolečenský dopad. Celkově lze konstatovat, že dostupnost EIZ v ČR je v posledních letech na stabilní úrovni. Rozdíl je pouze v tom, že systém celonárodních konsorcií byl roztržštěn a zatímco některé instituce měly možnost přístupu do projektů financovaných z OP VaVpl, jiné byly o tuto možnost ochuzeny vzhledem ke specifickým pravidlům pro vstup do uvedeného operačního programu. Tím se ovšem velmi znesnadnila celková koordinace konsorcií na celonárodní úrovni. Lze konstatovat, že programy realizované v posledních letech zaměřené na zpřístupnění informačních zdrojů, byly pro celou oblast výzkumu, vývoje a vzdělání záchranou. Na druhé straně je cesta formou programu VaVal a veřejné soutěže velmi diskutabilní, lze z minulosti a zkušeností zejména ze zahraničí soudit že až přímo katastrofální, nesystémový a nesystematický způsob řešení dostupnosti k informačním zdrojům pro výzkum. Na akademickou obec a jednotlivé příjemce (koordinátory konsorcií) padá složitá administrativa a téměř neřešitelná úloha zachování zajištění platební stability na straně jedné a na straně druhé zachování kontinuity v oborovém pokrytí a dostatečné flexibility v optimalizačních akvizičních procesech. Proto světové trendy jednoznačně směřují k sdružování výzkumných organizací a vysokých škol do národních (Couperin, BIBLIOSAN) nebo mnohde i nadnárodních konsorciálních uskupení (ICOLC) a licenčních center (JISC, FinELib). Vysoký stupeň centralizace v akvizicích EIZ při zajišťování informačních pokrytí výzkumné sféry vede jednoznačně k lepší a ekonomicky výhodnější vyjednávací pozici a k celkově významně nižším nákladům. S nástupem národního licenčního centra CzechELib by se tedy i v ČR měla situace v oblasti zajišťování EIZ pro výzkum a celou akademickou sféru zefektivnit a výrazně kvalitativně zlepšit. Očekává se, že centralizace na celostátní úrovni bude nejen ekonomickou výhodou, ale přinese i procesní zjednodušení akvizic, nákupů i vlastního zpřístupňování a poskytování elektronických informačních služeb pro výzkum.

12. Poděkování

Závěrečné vyhodnocení programu LR bylo vypracováno odbornými experty nezávislými na řešení projektů, **všemi** členy odborného poradního orgánu poskytovatele. Zvláštní poděkování pak náleží předsedkyni PhDr. Ivaně Laiblové Kadlecové a PhDr. Ondřeji Fabiánovi za finalizace závěrečných textů. Na analytických a grafických výstupech se převážnou měrou podílel též Ing. Jiří Jirá, Ph.D.